

1)

”Hen”-kulturer är inte mer jämställda

Av Mikael Parkvall

15 mar, 2012 (uppdaterad)

Det finns inget påvisbart kulturellt samband mellan pronomen som ”hen” och jämställdhet. Inte heller finns det några belägg för motståndarnas argument om problem med diffus könsidentitet i en ”hen”-kultur.

O
HEN
A

I kölvattnet av publiceringen härommånaden av barnboken ”Kivi och monsterhund” har diskussionen blossat upp om det könsneutrala pronomet *hen*. Debatten är dock inte ny, och det tidigaste kända belägget för *hen* i denna roll är i Rolf Dunås språkspalt i Upsala Nya Tidning den 30 november 1966.

I andra språk har liknande lanseringsförsök gjorts, och det äldsta belagda i engelskan är från 1884. Medan *hen* helt har dominerat på hemmaplan (med begränsad konkurrens från exempelvis former som *haon*, *hoan* och *hn*) har briter och amerikaner föreslagit lån från ett stort antal andra språk (engelska har ju redan två pronomenformer som är inlånade – *they* och *them* är av fornnordiskt ursprung), liksom även kombinationer av *he* och *she* som *hesh*, *heesh*, *he'er*, *hiser*, *himorher* och *h'orsh'it* (!) och rena nymyntningar som *ip*, *hse*, *ve*, *thon*, *ith*, *fm*, *mef* och *sap* (det sistnämnda av homo sapiens). Vad kombinationsstrategin beträffar har det även föreslagits att *she* kan gälla som könsneutralt eftersom det ju redan innehåller *he*!

Vad är det då striden står om? En del *hen*-förespråkare vill gärna ha det till att bekönade former påverkar vårt tänkande så att vi ser våra medmänniskor mer i termer av kön än som personer. *Hen*-skeptiker å andra sidan utmålar ett scenario där underlåtenhet att referera till folks fortplantningsorgan i var och varannan mening i princip innebär slutet på civilisationen som vi känner den. Det uppväxande släktet kommer att drabbas av vacklande könsidentitet och därmed åsamkas avsevärt lidande.

Som så många gånger förr är det vetenskapliga stödet ganska bräckligt. Båda tankegångarna bygger på idén om språklig relativitet (i sin mer extrema form känd som Sapir-Whorf-hypotesen), vilket innebär att vi ser världen genom de glasögon som vårt modersmål erbjuder oss. Med andra ord: språket styr tanken. I min erfarenhet sätter lekmän sin tillit till denna tes i betydligt högre grad än vad forskningen ger stöd för – kanske helt enkelt för att den verkar intuitivt rimlig.

Men medan hypotesen var populär bland fackfolk i mitten av det förra århundradet, och trots att den (i modererad form) upplevt några smärre renässanser, är lingvister i allmänhet skeptiska till sådana kopplingar mellan språket och tanken. När det gäller just bekönade pronomen finns det visserligen inte mycket forskning som tydligt talar emot ett sådant samband, men heller inte mycket som bekräftar tanken.

Ett möjligt sätt att testa sambandet skulle kunna vara att undersöka jämställdheten i kulturer med könsneutrala pronomen. I rapporten Global Gender Gap, utarbetad av World Economic Forum, kvantifieras jämställdheten i 135 länder med utgångspunkt från ett stort antal faktorer (inkomst, politisk representation, utbildningsgrad, livslängd, med mera), och om vi jämför detta med det mest utbredda modersmålet i respektive land blir slutsatsen glasklar – det finns helt enkelt ingen som helst korrelation mellan pronomensystemet och jämställdheten i länderna i fråga.

Även om detta bara representerar ett enda (och för all del ganska grovt) sätt att mäta, så kastar det tvivel över båda de nyss nämnda argumenten. De könsneutrala tredjepersonspronomen i finska, zulu och turkiska verkar inte göra talarna mer jämställda, men just eftersom stora könsbarriärer finns i många sådana kulturer, blir det också svårt att få det till att dessa språkbrukare skulle lida av grava problem med sin könsidentitet. Könsbaserat förtryck förutsätter ju rimligen en könslig medvetenhet.

Inget tyder väl heller på att vi själva har lidit av att avskaffa den könsskillnad som fornnordiskan faktiskt hade i pluralis: dagens "de" var då *þeir* om det avsåg en samling män, men *þær* då det syftade på en grupp kvinnor. Kanske fick dess fränfalle forntida språkpoliser att gnissla tänder, men få torde sakna distinktionen i dag.

Och även om det finns folk som gärna koketterar med sin egen påstådda oförmåga att förstå språkvarieteter som skiljer sig från deras egen är det sällan som sådana språkförändringar leder till missförstånd. De skulle helt enkelt inte slå igenom om så vore, och i allt väsentligt är språket självreglerande med avseende på begriplighet och klarhet. Och man kan väl för all del få knyta näven i byxfickan när förändringar utmanar ens invanda världsbild, men allvarligt talat: oavsett ens eget bruk av, låt säga, var och vart, hur många tolkningar annat än den uppenbart avsedda finns det av en mening som "Vart bor du?"?

I debatten nämns nästan enbart finska (och ibland mandarin) som exempel på pronominellt könsneutrala språk, som vore de undantag. Vad som lätt glöms bort är att de i själva verket representerar normaltillståndet – en majoritet av världens språk har alltså inte någon könsdistinktion i sitt pronomensystem.

I stället kan andra typer av information bakas in i pronomina. Många australiensiska språk anger personers ålder och släktskapsförhållanden. Åtskilliga språk i världen har fler numerus än bara singularis och pluralis, och har också särskilda former för två eller tre personer, medan en del inte anger antal alls (då uttrycks alltså "jag" och "vi" respektive "du" och "ni" på samma vis).

Enstaka språk skiljer bara på första person kontra allt annat. I Latinamerika har chocha särskilda former för föremål gjorda av trä, medan pirahã har en form för vattenlevande djur, och det nordamerikanska indianspråket yuchi anger etnicitet. I åter andra språk kan pronomen även uttrycka tempus, negation och liknande distinktioner. **Personers könstillhörighet** är med andra ord bara en av en uppsjö olika saker som kan anges i pronomensystemet. Och det är givetvis bara en historisk slump att just svensktalande väljer pronomen efter den omtalades kön snarare än efter hårfärg eller bostadsort.

Hade vi varit yuchitalare och någon kommit med den befängda tanken att inte längre dela upp folk efter etnicitet, skulle det sannolikt ha lett till påpekanden om hur basal och viktig denna distinktion är för framgångsrik kommunikation. Eftersom indoeuropeiska språk varit mer än genomsnittligt benägna att prioritera just könsparametern är det alltför lätt för oss att uppfatta det som på något vis särskilt naturligt. I de allra flesta fall är detta uppenbart överflödigt information – dels eftersom vi i allmänhet redan känner till könet på den vi talar om, och dels eftersom så många andra språk uppenbarligen klarar sig utmärkt utan detta.

Men språk tycks uppskatta ett visst mått av *overkill*, och några går längre än vad svenskan och dess närmaste släktingar gör. Mer drastiska vis på vilka talarens könsskillnader manifesteras (bortom pronomensystemet) hittar vi i språk som japanska, gros ventre, lakota och tjuktjiska. Där förväntas manliga och kvinnliga talare använda olika böjningsformer, olika ord och olika uttal.

Även om det naturligtvis finns antydningar till sådant även i svenska, visar det sig vara svårt att avgöra en talares könstillhörighet för den som inte hör vederbörandes röst.

Men om vi nu ska begränsa oss till pronomen: några procent av världens språk anger kön även för andra person, och hälften av dessa till och med i första person, vilket rimligen måste anses representera en överkurs i överflöd – första och andra person är ju per definition närvarande i talsituationen, och att språket tvingar sina talare att säga "Jag, som för övrigt är kvinna, tycker att du, som för övrigt är man, borde visa mig, som

för övrigt är kvinna, större aktning” har inte uppenbart med effektiv informationsöverföring att göra.

Och det är just ”tvinga” som för mig är nyckelordet i sammanhanget – och i dubbel bemärkelse dessutom. Om nu bruket av hen varken leder till ökad jämställdhet eller till identitetsförvirring, vad finns det då för hållbara argument för eller emot dess användande? Jag skulle säga att det är valfriheten – inklusive friheten att slippa välja.

Den minoritet av världens språk som i likhet med svenska har bekönade pronomen tvingar i allmänhet sina talare att ange kön. Vi kan inte (ledigt och naturligt) tala om en tredjeperson utan att använda antingen hon eller han. Vi kan omtala mamma och pappa som föräldrar, och syster och bror som syskon. Eller för den delen dag och natt som dygn. Där har vi med andra ord full frihet att vara mer eller mindre specifika och mer eller mindre generella.

Det är i sammanhanget värt att notera att förekomsten av ”föräldrar” och ”syskon” inte har slagit ut de könsspecifika termerna, utan dessa är och förblir fullt möjliga alternativ när vi tycker att familjemedlemmens kön kan vara relevant.

Och därmed kommer vi till ”tvinga” i den andra bemärkelsen. En stor del av det ursinniga motståndet mot hen förefaller bygga på uppfattningen av att någon från ovan just tvingar talarna att byta normer. I den mån det nu föreligger ett sådant tvång är det inte svårt att sympatisera med reaktionen, men en smula respekt för andras ordval skulle enkelt undanröja dessa problem.

Var och en gör helt enkelt som den vill i just den givna situationen. Ingen skadas väl av att språket förses med en ny uttrycksmöjlighet, medan det däremot väcker begriplig irritation när även mindre entusiastiska språkbrukare förväntas anamma den mot sin vilja.

Ofta hyllas språk på basis av sin förment stora uttryckspotential, och i allmänhet handlar det om hur många distinktioner språket gör i något visst avseende. Men alltför ofta glöms det bort att det finns skäl att vara tacksam för en viss grad av språklig generalisering.

Vi måste inte säga ”02:ans BMW X5 med aluminiumfälgar, läderklädsel och komfortpaket”, utan vi kan komma undan med ”bil”. Vi behöver inte ange mankhöjd och härstamning för en ridhäst, utan vi kan i de flesta sammanhang nöja oss med bara just ”häst”. Det skulle kunna vara annorlunda, och med tredjepersonspronomen är det i vis mån så. Det brukar ibland sägas att ”språk skiljer sig inte med avseende på vad de kan uttrycka, utan med avseende på vad de måste uttrycka”. Med andra ord: det betraktas numera som axiomatiskt att alla språk har samma uttryckspotential (även om det inte kan anses bevisat och kanske inte ens är bevisbart), men de tvingar sina talare till olika saker, oavsett om dessa vill eller inte.

Ett elementärt exempel skulle kunna vara uttryckandet av pågående händelser i engelska. Amerikanen måste välja mellan "I read a book (every day)" och "I am reading a book (right now)". Svensken, å sin sida, tillåts uttrycka båda med "Jag läser en bok (om dagen/i detta nu)". Det innebär självfallet inte att svensken berövats sin möjlighet att uttrycka distinktionen ifråga – det går ju utmärkt att göra med andra medel, som exempelvis "Jag brukar läsa" gentemot "Jag sitter och läser".

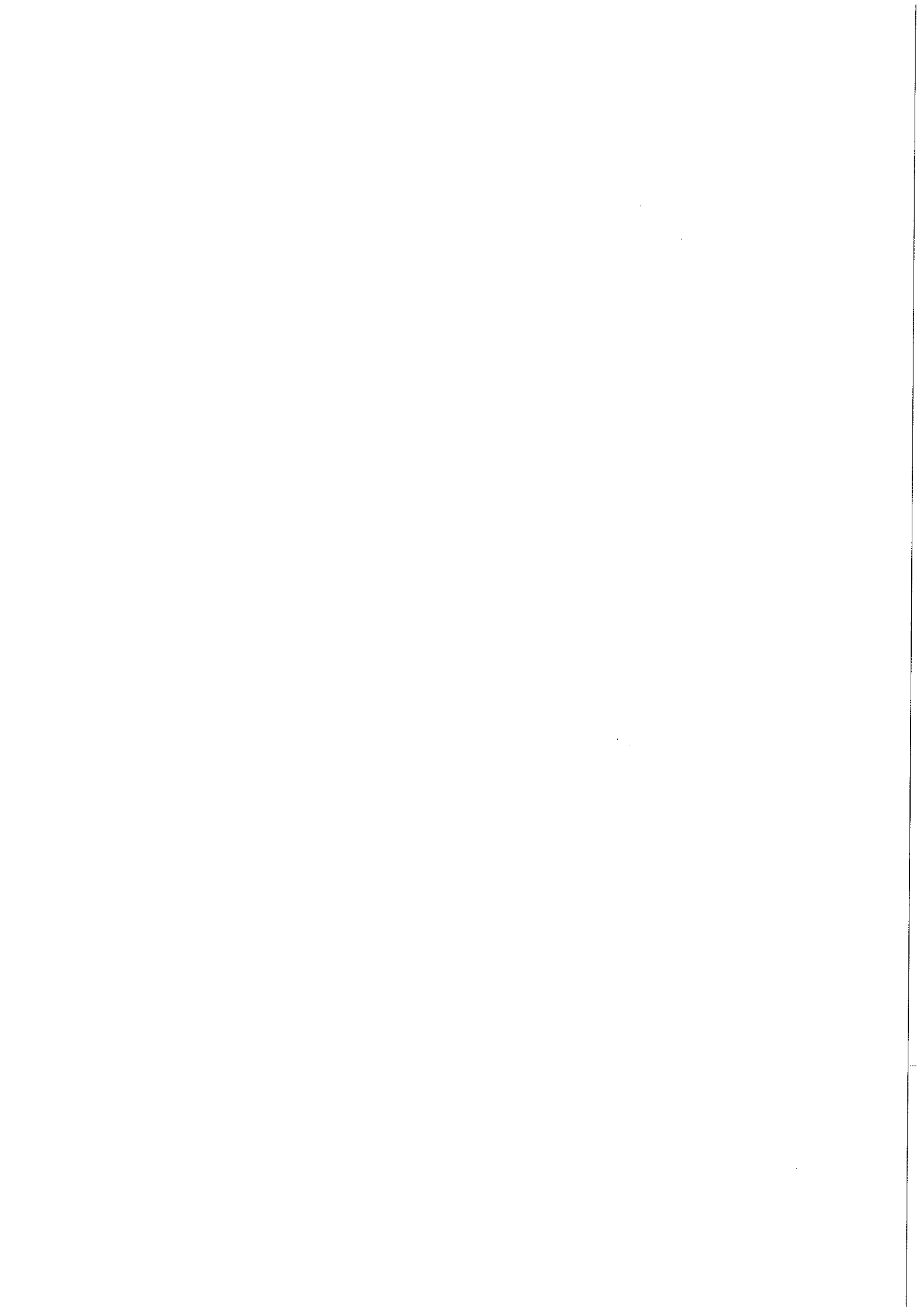
På samma vis kan givetvis finnen, kinesen och zulun liksom talare av andra språk omnämna en person som "kvinnan" eller "mannen", men det är inget som talaren måste göra. Till skillnad, alltså, från talare av svenska och engelska.

Jag minns hur jag en gång hade problem med att köpa en stor stark i en bar därför att ägaren prompt ville ha en mer specifik beställning. Fick det inte lov att vara ett belgiskt trappistöl, en fatlagrad skotte, en filtrerad bayersk weissbier eller en böhmisk goding på renaste Zaaz-humle brygd enligt 1516 års renhetslagar?

Jag ville inget hellre än att säga: "Ge mig vad skit som helst, bara jag blir yr i mössan av det." Det är inte en befrielse att tvingas välja – vare sig det nu handlar om att välja till eller välja bort.

Mikael Parkvall

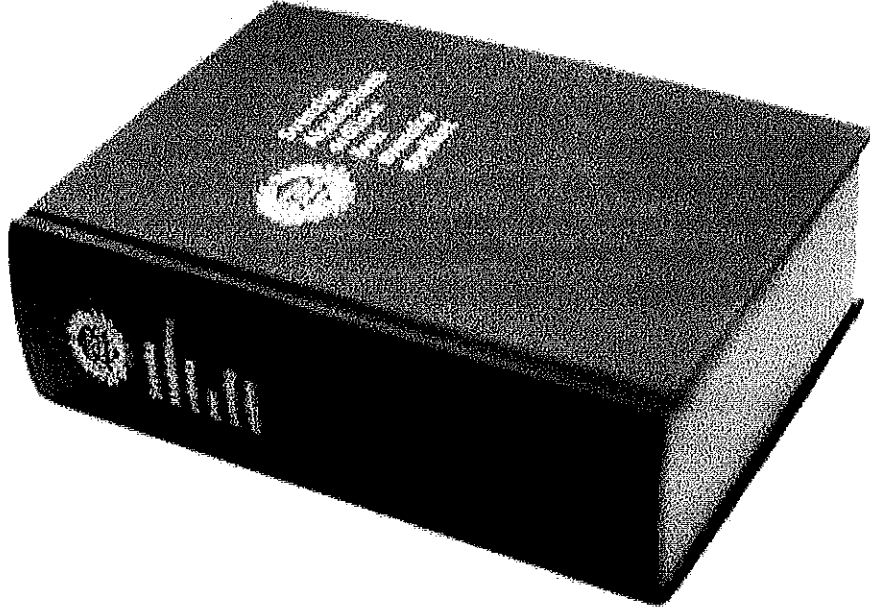
är lingvist vid Stockholms universitet.

Kultur

”Hen” med i ordlistan

PUBLICERAD 2014-07-29

Det könsneutrala pronomenet hen kommer att finnas med i nästa upplaga av Svenska Akademiens ordlista.

Hanna Fahl

Sven-Göran Malmgren, huvudredaktör för ordlistan, säger till Sveriges Radio att man tvekat i några år, men att det nu står klart att ordet inte är en dagslända utan är i bruk och fyller en tydlig funktion i språket.

Ordet hen har diskuterats sedan 1960-talet, men fick stor spridning först för ett par år sedan. Ordet kommer att ha två betydelser i SAOL: dels som beskrivning av ett tredje kön, och dels som ett könsbestämt uttryck som betyder ”han eller hon”.

Dagens Nyheter har hittills varit restriktiva med att använda hen i nyhetsartiklar, men ordet förekommer i andra typer av texter i tidningen säger chefredaktör Peter Wolodarski.

- Hen används redan i krönikor, kåserier, kritik och personliga texter, om skribenten så önskar, men när det gäller ren nyhetstext avvaktar vi fortfarande.

Att ordet tas med i SAOL bekräftar att det finns och används allt mer, menar han.

- I nyhetsrapporteringen är ribban lite högre när det gäller nya ord och pronomen, men det är möjligt att vi omprövar beslutet om vi märker att hen slår igenom i vardagsspråket. Det är inte hugget i sten, säger Peter Wolodarski.

Nästa upplaga av SAOL kommer i april 2015.

4

(Debatt)

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Trots att boken ännu inte kommit ut har vi fått reaktioner. Många är positiva och nyfikna. Andra upplever det som upprörande och hotfullt eftersom könstillhörigheten ses som viktig. Den skapar förutsägbarhet och trygghet. Det upplevs som problematiskt när någon går utanför de förväntade könsrollerna, och oftast leder det till någon typ av straff. Under 2011 överfölls till exempel en liten pojke i Jönköping, för att han använde rosa och nagellack, vilket tolkas som kvinnliga attribut.)

3) Det behövs ett nytt ord i svenska språket

Sverige får i dagarna sin första barnbok som använder hen. Varför? Jo, för att ordet hen ger möjlighet att möta världen mer förutsättningslöst. Boken Kivi & Monsterhund blir en bok där alla barn kan identifiera sig utan att behöva förhålla sig till kön. Det skriver Karin Milles, docent i svenska, Karin Salmson och Marie Tomicic, Olika förlag.

20 jan, 2012

BRÄNNPUNKT | SPRÅK OCH KÖN

Orden hon och han bär med sig ett artilleri av föreställningar om egenskaper, och språk och ordval får stor betydelse för hur vi uppfattar världen. Ordet hen öppnar för friare tolkningar eftersom det inte är knutet till dessa föreställningar.

I dag används reflexmässigt han när vi inte vet könet på en figur, och den gamla skriftspråksnormen säger att han ska användas när man inte vet könet eller när det inte är relevant – vilket till exempel kan ses i många lagtexter. För att inte tala om alla barnböcker där till synes könsneutrala figurer och djur nästintill alltid är av hankön. Han blir norm och den som ska vara hon får utmärka sig med feminina attribut. Ett barn som kallar en person felaktigt för han rättas snabbt, och lär sig kvickt att det är viktigt att skilja på hon och han.

Annons

Vi menar att det borde vara underordnat andra principer, och att det maniska och aktiva särskiljandet av kön ger negativa konsekvenser för både individ och samhälle och att en friare inställning utan lika stark könsindoktrinering skulle ge en bättre framtid. Att föra in ordet hen i språket är en del av det arbetet.

I Kivi & Monsterhund spelar det inte någon roll om det är en hon eller han, en hen kan kombinera egenskaper och attribut efter individuella preferenser och i längden leda till att varken hon eller han har så stränga könsregler. Hen är en lösning som ger möjlighet att möta världen mer förutsättningslöst och att läsa en text eller föra ett samtal där det viktiga inte blir könstillhörighet utan individens personliga egenskaper.

Ett motargument är just att ordet hen kan leda till att skillnaderna mellan könsrollerna suddas ut. Exakt vilka skillnader är viktiga att behålla? Löneskillnader, användande av våld, omsorgsgivande eller empatiska förmågor? Vår tanke är istället att alla ska få vara olika, oavsett kön. I senaste omarbetningen av diskrimineringslagen infördes dessutom diskrimineringsgrunden "könsöverskridande identitet och uttryck", något som också pekar på att ordet hen behövs för den som identifierar sig som varken eller.

Genom att frigöra ordet hen från förväntningar knutna till traditionella könsroller ges en möjlighet att möta Kivi på andra premisser. Det är en spännande språklig möjlighet! Varför försitta den chansen? Hen behövs om en författare, som Jesper Lundqvist som skrivit Kivi & Monsterhund, vill att en karaktär ska värderas utifrån sina individuella egenskaper och ge identifikationsmöjligheter till alla barn.

Att föra in ett nytt element som får oss att tänka till i vårt språkbruk ger möjlighet till medvetenhet och förändring som sträcker sig bortom enstaka ord. Att använda hen är inte att ta bort hon och han. Det är att lägga till hen: att ge tre möjligheter istället för två.

Kulturbloggen

”Hen” föreslogs av språkforskare redan 1994 – i SvD

Anders Q Björkman

8 mars, 2012

Jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (FP) tycker att det könsneutrala ordet ”hen” är bra. Ylva Johansson (S) är skeptisk: ”Hen är ingen nyckel till jämställdhet”, tror hon. Den förra Centerledaren Maud Olofsson varnar för att ordet riskerar att göra barn otrygga i sin identitet.

Debatten om ”hen” väcker således känslor, men idén är långt ifrån ny. Redan 1994 föreslogs ”hen” som könsneutralt pronomen för vissa skrivsituationer – alltså inte som ett inlägg i jämställdhetsdebatten – av den numera avlidne lingvisten Hans Karlgren i Språkspalten i SvD. – Syftet var att förenkla språket för tillfällen då man inte vill eller kan ange kön på den som omtalas, säger hans son docent Jussi Karlgren, språkforskare på textanalysföretaget Gavagai. – Ingen är hindrad att fortsätta att använda köns specifika pronomen som han eller hon. Däremot förändrar begreppet varken samhälleliga förhållanden eller förhållanden mellan könen. Förhoppningarna om att ”hen” skulle ge oss ett mer jämställt samhälle är överoptimistiska, möjligen kan det ge en viss snabbt övergående chockverkan, säger han. Men riktigt först med ”hen” var Hans Karlgren trots allt inte. Rolf Dunås skrev redan 1966 i Upsala Nya Tidning att han ”drömde om” att man skapade det ”det tvåkönade ordet ’hen’”. Och i en enkät i tisdagens SvD berättade Inga Leine att en kollega till henne på Skolöverstyrelsen försökte lansera ordet för 40 år sedan.

Här kan du hur som helst läsa Hans Karlgrens språkspalt om ”hen”:

Politiska ord: hen

”Då sa vederbörande”

En spalt om politiska ord avslutade jag med uppmaningen att hålla fast vid det egna perspektivet: ”Jag är *här*. Om någon vill träffa mig, måste han komma *hit* eller också måste jag gå *dit*.” Jag undrade just om någon skulle komma med repliken ”Kan Du inte föreställa Dig att en kvinna vill träffa Dig?”. Det kan jag förstås, skulle jag svara, men jag kallar ogärna medmänniskor för *vederbörande*, och att skriva *han/hon* verkar så ansträngt och skulle föra tankarna till spelet mellan man och kvinna, som jag inte särskilt ville framhäva (men heller inte utesluta).

Jag har fått åtskilliga kommentarer till mitt inlägg från män och kvinnor, men ingen har hakat upp sig på *han*. Det visar att svenska språket trots allt fungerar. *Han* är nämligen – ibland! – synonymt med *han/hon*. Inte ens de militantaste feminister blir provocerade varje gång de inbegrips i ett *han*, lika lite som av det generella *man*: ”Man har så kort stubin när man har mens” – så kan unga tjejer på dagens språk uttrycka en gammal kvinnlig erfarenhet.

Nej, vi är nog inte så sexfixerade som finner och ungrare tror att vi är, vi som talar svenska och engelska och liknande språk och inte förmår nämna en människa utan att tänka på hennes (!) kön.

Men det är illa nog att *han* är tvetydigt. Vi behöver, allt oftare, ett ord för att kunna tala om en människa utan att (misstänkas vilja) ange kön men ändå utan att jämställa människan med någonting könlöst.

Ordet är *hen*. Inte därför att *han/hon* råkar heta *hän* på finska utan därför att det passar in i det svenska mönstret: en pendang till *den* och samtidigt en medlem av en familj av *h-*

ord som pekar på person. Reformen innebär att vi gör om samma manöver som när vi för ett par århundraden sedan införde *den* för att slippa att säga *han* eller *hon* om själlösa ting som inte var neutra.

När vi ändå håller på kan vi införa *he* som pronomen med syftning på flera personer.

Men skall inte språkvården nöja sig med sånt som stavningen av *karaktäristisk* eller *ftalsyra*? Pronomen kan vi väl ändå inte gå och ändra på?

Jodå. Med beslutsamhet och goda argument kommer man långt – särskilt i ett land där folk har respekt för lag och myndigheters anvisningar.

Hans Karlgren

3)

Kritiker: "Hen gör barn förvirrade"

PUBLICERAD 2012-02-14

Att säga "hen" till barn gör dem förvirrade. Det tycker debattören och sociologen Elise Claeson.

Elise Claesons ifrågasätter genuspedagogiken. Hon pekar på att det finns forskare som ifrågasätter genusforskningen.

– De är en ideologi, inte en vetenskap, säger hon.

Elise Claeson har länge debatterat jämställdhet och genus.

– Man kan ifrågasätta om könsrollerna är förskolans uppgift och jag har en viss aktning för de förskolor som inte följer läroplanen. Pedagogerna följer forskning och läser mycket om utvecklingsfaser som vi lärt oss att acceptera och känna igen dem. Då får man lära sig leva med det. Men genusideologerna avskyr att det finns något fast och därför har de fått in det i läroplanen och ska motverka könsroller.

Är det inte bra att lära barn att behandla alla lika oavsett kön?

– Man kan göra människor medvetna om könsskillnader, men inte i förskolan. Det är fel att man vill ta bort kön. Det är en del i utvecklingen som är viktigt just då. Barnen kan inte tänka ut det här med genus som vi kan göra. De är inte där än eftersom deras hjärnor inte är färdigutvecklade. Om vi då stör den utvecklingen kan vi göra dem en otjänst. Jag är väldigt negativ till detta.

Varför ska man inte använda ordet "hen" till barn?

– Man vet att barn får sin könsuppfattning väldigt tidigt. Flickor får sin prinsessperiod i 4-6 årsåldern, och alla tycker det är hemskt, men det är en fas. Pojkar har en motsvarande fas där de upptäcker att de har ett kön. Det går över och är inget som hänger kvar hela livet.

– Psykologiskt är det här något som alla barn går igenom för att känna att man är ett kön, och inget däremellan. Att då gå in säga att man ska vara ett neutrum, ett "hen", är inget bra. Det gör barn förvirrade.

På vilket sätt?

– Barn är flockdjur. De är de mest konservativa djur som finns och behöver trygghet och stabilitet. Att då använda den här genuspedagogiken skapar en sorts otrygghet i hur man ska vara i förlängningen.

Vad kan hända med barnet?

– Att upptäcka sitt kön är ett naturens steg för att bli vuxen. Men eftersom genuspedagoger anser att inte finns några biologiska skillnader förnekar de detta, det är bara något som korkade föräldrar har hittat på. Barnen pekas ut som om det är något fel på dem. Men det är viktigt att de får leva ut upptäckten av sin sexualitet. Meningen är att vi ska vara män och kvinnor. Förnekar man det är man antihumanist och på sikt gör man världen mer oromantisk.

Katarina Lagerwall

3

Spel

Alla är "hen" i Minecraft

Publicerad 2012-07-31

Spelet Minecrafts skapare Markus Persson skriver på sin blogg att alla varelser i spelet är av samma kön – och därmed homosexuella. "Ta DET, homofober!" skriver han.

Persson skriver att han försökt göra varelserna så könsneutrala som möjligt, bland annat genom att låta kossorna ha både juver och horn liksom att låta de hönslika fåglarna ha tuppkammar samtidigt som de lägger ägg.

– **Det betyder att alla karaktärer** och djur i Minecraft är homosexuella, eftersom det bara finns ett kön att välja på. Ta DET, homofober, skriver Markus Persson.

Anledningen till att många ser karaktärerna i spelet som maskulina beror delvis på att Markus Persson själv en gång sagt att den mänskliga spelkaraktären heter "Steve".

I en fotnot skriver Markus Persson att han nu använder ordet "they" i stället, vilket används i engelskan på samma sätt som det omtvistade svenska ordet "hen".

DN

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt

100